

Subiectul conditiilor de detentie in Romania este fierbinte

Cu o saptamana inainte de decesul lui Dan Adamescu aflat in regim de detentie, echipa Human Rights Without Frontiers s-a aflat intr-o misiune de investigatii in Bucuresti.

(Image source: <http://ind.pn/2kGuN6S>)

HRWF (30.01.2017) - Desi se bucura de o reputatie buna in ceea ce priveste aplicarea legilor unui stat de drept, Romania continua sa incalce cu succes drepturile omului. Numai in 2015 Curtea Europeana a Drepturilor Omului a emis 72 citatii impotriva Romaniei (fiecare acuzand cel putin o abatere de la obligatii), cel mai mare numar emis in numele vreunui stat membru UE. Printre cele 47 state membre in Consiliul Europei, Romania s-a situat pe locul 3 in Topul celor mai abuzive tari, dupa Federatia Rusa (109 citatii) si Turcia (79 citatii).

In mod ingrijorator, 27 dintre abaterile din Romania au tinut de conditiile improprii (art.2) și de tratamentul inuman si degradant din închisori (art.3). 13 dintre cazuri făceau referire la lipsa investigatiilor eficiente iar in alte 13 cazuri, de lipsa unui proces echitabil.

Inchisorile sunt supraaglomerate in Romania. Opt dintre ele se afla la o capacitate de 200%, iar rata medie de ocupare a inchisorilor locale de este aproximativ 150%. Daca Romania nu rezolva aceasta problema, Comisia Europeana a Drepturilor Omului (CEDO) va obliga statul sa achite compensatii catre detinuti, pentru fiecare zi de detentie, in conditii improprii. Aceste compensatii se ridica în total la suma de aproximativ 80 milioane euro pe an.

Rapoartele privind conditiile de detentie din Romania

Decesul lui Dan Adamescu (68 ani), aflat in regim de detentie, pune din nou intr-o lumina tragica conditiile inchisorilor din Romania, asupra carora s-a atras atentia in fiecare an de catre:

- CEDO in raportul UN Periodic Universal din 2013 (<https://www.upr-info.org/en/review/Romania/Session-15---January-2013/Civil-society-and-other-submissions#top>)
- In Raportul Departamentului de stat SUA din 2015 (<https://www.state.gov/j/drl/rls/hrrpt/2015/eur/252891.htm>)

- De catre Avocatul Poporului din Romania in raportul din 2015 (http://www.avp.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=51&Itemid=77&lang=en)
- De catre Comitetul Preventiei Torturii in cadrul Consiliului Europei in 2015 (<http://www.cpt.coe.int/documents/rom/2015-31-inf-fra.pdf>)

Raportul Departamentului de Stat al SUA 2015

In sectiunea intitulata "Tortura sau alte tratamente ori pedepse crude, inumane sau degradante", Departamentul de Stat al SUA a subliniat faptul ca "au fost rapoarte ale organizatiilor non-guvernamentale (ONG) si ale mass-media, conform carora, politisti sau jandarmi maltratau sau abuzau prizonieri, detinuti aflati în arest preventiv, romi si alti cetateni, in special prin utilizarea fortei excesive, inclusiv a batailor aplicate. Mass-media a semnalat astfel de cazuri in Bucuresti, Vinga, Botosani, Braila, Arad si alte localitati. In cele mai multe cazuri ofiterii de politie implicati au fost achitati".

De asemenea a fost evidentiata faptul ca o sesizare a Asociatiei pentru Apararea Drepturilor Helsinki Omului Comitetul (APADOR-CH), privind situatia din Racos - judetul Brasov, unde se afla o comunitate de romi cu peste 1200 membri, a fost sustinuta de Raportul din SUA, dupa cum urmeaza: "Membrii comunitatii au reclamat ca politia i-a terorizat si i-a batut in mod repetat in ultimii trei ani si ca procuratura Brasov a instrumentat plangerile lor in mod necorespunzator, inchizand toate cazurile. APADOR-CH a criticat esecul autoritatilor de impunere a legii, pentru a investiga in detaliu situatia din Racos si a lua masurile adecvate. Un raport ulterior al APADOR-CH din luna august a aratat ca din 3,034 plangeri depuse impotriva abuzurilor politiei intre 2012 si 2014, 14 au mers in instanta, iar numai 4 dintre aceste cazuri au condamnat ofiterii de politie pentru comportament abuziv.

In sectiunea "Penitenciarul si conditiile din centrele de detentie", raportul SUA relateaza:

Conditii din penitenciare au ramas aspre si nu au indeplinit standardele internationale. Abuzul detinutilor de catre autoritati si alti detinuti au continuat sa fie o problema.

Conditii fizice: conform cifrelor oficiale, suprapopularea a fost o problema iar unele inchisori nu au respectat standardul de 4mp pentru fiecare detinut, asa cum este stabilit de Comitetul pentru Prevenirea Torturii al Consiliului Europei.

Conform unui alt raport al Administratiei Nationale a Penitenciarelor, 502 persoane au murit in inchisori in perioada cuprinsa intre 2010 si 2014, dintre care 425 au murit din cauza unor conditii medicale, 73 s-au sinucis, 3 au fost ucisi iar unul a murit prin inecare cu mancare. Pana la sfarsitul lunii septembrie mai multe decese au avut loc in inchisori. La 7 septembrie un adolescent, aflat in detentie preventiva in cadrul penitenciarul Tichilesti, a murit dupa ce a fost batut sever de colegul sau de celula. De asemenea a fost raportata moartea a 2 prizonieri in penitenciarele din Craiova si Colibasi.

Potrivit mass-media si rapoartelor ONG-urilor, au existat acte de agresiune și de abuz ale unor prizonieri din partea gardienilor și chiar a colegilor de detentie.

Unele închisori au oferit ingrijiri medicale precare, produse alimentare de calitate inferioara, sau uneori în cantitati insuficiente. In unele penitenciare incalzirea si ventilatia au fost inadecvate iar lumina insuficienta. APADOR-CH si Asociatia pentru Drepturile Omului si a Persoanelor Private de Libertate au raportat ca cele mai multe penitenciare au fost supra-aglomerate și, în unele, au observat conditii inadecvate, inclusiv îngrijire medicala precara, mancare de calitate proasta, mucegai in bucatarii și in celule, lipsa de personal, un numar insuficient de bai, igiena precara, insecte,

un numar insuficient de medici (inclusiv lipsa psihologilor in unele unitati), lipsa activitatilor, precum si activitati educationale inadecvate. APADOR-CH a criticat, de asemenea, lipsa unui tratament adecvat, cu substante de substitutie, pentru fostii dependenti de droguri.

APADOR-CH a afirmat ca majoritatea centrelor de detentie preventiva din cadrul sectiilor de politie aveau conditii inadecvate. Astfel de facilitati, adesea situate in subsoluri, nu aveau lumina naturala sau instalatii sanitare. In unele centre de detentie preventiva si inchisori nu exista nicio posibilitate pentru intrevederi confidentiale intre detinuti si familiile lor sau avocati.

Din luna mai CEDO a emis 16 hotarari impotriva statului roman, care a trebuit sa plateasca o compensatie de 85,540 euro (\$ 94,100) pentru conditiile de detentie precare si a tratamentului inuman si degradant din inchisori.

Administratia: Autoritatile independente nu au investigat intotdeauna acuuzatiile credibile legate de conditiile inumane.

Pe 24 martie Curtea Europeana a Drepturilor Omului (CEDO) a emis o hotarare impotriva tarii pentru incapacitatea de a efectua o ancheta efectiva cu privire la moartea din 2007 a lui Ionel Garcea, un prizonier cu probleme psihice din inchisoarea spitalului Rahova. Dupa ce Garcea s-a plans in repetate randuri ca a fost agresat de gardieni, el si-a batut cuie in cap in semn de protest iar autoritatile l-au internat in spital de mai multe ori dupa ce a fost diagnosticat cu o boala psihiatrica si alte probleme medicale. De asemenea, el a incercat sa se sinucida si a refuzat sa ia medicamente. A murit la o luna dupa o interventie chirurgicala menita a-i inlatura un cui din cap. Investigatiile sunt inca in asteptare in acest caz.

Evaluare periodica universala (2013)

In 2013 un ONG a depus un raport la Evaluarea Periodica Universala, care acoperea, printre alte probleme, tratamentul si conditiile de detentie inumane si degradante:

1. Romania continua sa ofere măsuri inadecvate ca raspuns la eradicarea si prevenirea torturii. In conformitate cu angajamentele sale din 07.05.2012, ar fi trebuit sa fie instituit un mecanism național de prevenire, in colaborare cu avocatul poporului și a societatii civile, in concordanta cu OPCAT (Optional Protocol to the Convention against Torture). Mai mult decat atat, reforma destinata Ministerului Justitiei (prin "lovitura de stat data de catre Parlament", care a provocat demiterea politica a echipei PDL a guvernului), cu privire la punerea in aplicare a recomandarilor cuprinse in raportul Comitetului European pentru prevenirea torturii, puse la dispozitia publicului la data 24.11.2011 (CPT / INF (2011)31, precum si raspunsul la procedura emisa de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO), (cazul Jacob Stanciu 35972/05) la începutul anului 2010, vor sublinia disfunctiile sistemului legate de suprapopularea în condiții de detentie, conditiile precare de igiena din penitenciare, absenta sau instabilitatea asistentei medicale (în cazurile Bragadireanu, Al-Agha, Marian Marinescu, Jiga, Ogica, Racareanu, Iamandi, Ciupercescu, Dimakos, Florea, Coman, Marcu, Cucolas, Grozavu, Ali, Porumb, Dobri, Colesnicov) etc., natura legilor privind intreruperea executarii sentintelor (cazul Ahron Schwarz).

Exista, de asemenea, lipsa de preocupare a puterii executive pentru construirea de unitati moderne si intarzierea includerii parteneriatul public-privat in mecanismul de externalizare a unora dintre serviciile si activitatile independente, destinate sa asigure detinutilor conditii care implinesc demnitatea umana. Se adauga problemele grave ale penitenciarelor si aplicarea unor masuri precare pentru protectia detinutilor la fumatul pasiv cu toate ca Romania a ratificat Conventia-cadru 2006

pentru controlul Tabacului OMS. Cu toate ca, in 2010, Statul Roman a fost pedepsit de catre Curtea Europeana, in cazul Florea (37186/03), privind fumatul pasiv in conditii de detentie, dupa care au urmat si alte pedepse, Parlamentul Romaniei a adoptat in 2011 un profil national de lege, care exclude sactionarea în cazul fumatului in camerele de detentie.

2. Camerele de arest ale poliției prezinta caracteristici care afecteaza demnitatea umana, avand conditii care pot fi asociate cu tortura: acestea sunt infiintate inca din timpul regimului comunist, in subsolul sectiilor de poliție, au o suprafata mica, grupuri sanitare fara diviziune, ferestre mici dublate de gratii de metal, ventilatie insuficienta iar in tuburile de instalatii sunt dispuse împreuna atat conductele pentru apa, gaz cat și cele de termoficare, prezentand un mare risc in caz de avarie.

Un raport intitulat "Copiii privati de libertate in Europa Centrala si de Est" [8], care a fost publicat de mai multe ONG-uri in 2014, a declarat urmatoarele despre centrele de detentie generale din Romania:

Principalele probleme identificate in institutiile de detentie: (...) centrele de detentie din Romania sunt inca afectate de probleme serioase. Ele nu se incadreaza in standardele Curtii Europene a Drepturilor Omului (CEDO), ale Comitetul European pentru Prevenirea Torturii si a Tratatamentelor Inumane sau Degradande (CPT), ceea ce duce in multe cazuri la grave incalcari ale drepturilor omului:

* Conditiiile de detentie: Una dintre cele mai grave probleme in ceea ce priveste conditiile de detentie este faptul ca inchisorile din Romania sunt grav supraaglomerate (putin peste 2mp pe persoana). O alta problema generala in ceea ce priveste conditiile de detentie este ca toate camerele sunt frecvent neigienizate si se afla intr-o stare deplorabila. (...)

* Ingrijirea sanatatii: Asistenta medicala este foarte problematica in institutiile de detentie din Romania. Una dintre principalele probleme este lipsa acuta a personalului de specialitate. Fondurile alocate (de la bugetul de stat si din asigurarile sociale) sunt insuficiente pentru nevoile sistemului penitenciar iar o problema majora o reprezintă si lipsa medicamentelor vitale. Problemele de sanatate mintala sunt presante, mai ales ca in cele mai multe penitenciare nu exista psihiatri. Atunci cand este nevoie de unul, penitenciarele trebuie sa se adreseze fie unei alte inchisori, fie in afara sistemului de detentie.

Cazurile lui Dan si Alexander Adamescu: Procese echitabile?

Dan Adamescu a fost un om de afaceri german, nascut in Romania, care in 1979 a emigrat in Germania si s-a intors in tara in anii '90. El a investit timp, bani si efort in sprijinirea ziarului ,Romania Libera', un ziar national de top, infiintat in 1877. Sub conducerea sa aceasta publicatie renumita a expus in mod constant actele de coruptie ale multor lideri aflati in pozitii de conducere la nivel national.

Aparator al valorilor democratice si al statului de drept, ziarul ,Romania Libera' a fost extrem de critic la adresa elitelor post-comuniste din Romania, serviciilor de securitate, Partidului Social Democrat - PSD (partidul succesori al Partidului Comunist din epoca Ceausescu) si a liderului sau, premierul Victor Ponta - care a detinut functia din mai 2012 pana in noiembrie 2015. ,Romania Libera' a criticat in mod regulat PSD pentru actele de coruptie extinsa, nepotism si lacomie. Acest lucru a transformat atat ziarul cat si pe Dan Adamescu in tinte ale persecutiei membrilor puternici ai elitei conducatoare din PSD.

Ziarul a criticat, de asemenea, implicarea serviciilor de informatii din Romania in functionarea sistemului judiciar in 2015. Exista dovezi puternice ca, in timpul detinerii

functiei de premier, Ponta a ordonat, personal, actiuni impotriva lui Dan Adamescu privind sanctionarea acestuia pentru luare de mita (în valoare de 20.000 euro), printre altele, ca pedeapsa pentru o prezentare in presa mai puțin flatanta. Dan Adamescu a fost arestat de catre politia mascata anti-terorista, care l-a pus sa isi arate catusele in fata camerelor TV, fiind tratat mai rau ca un criminal si a fost declarat vinovat de catre judecator încă din prima zi a procesului sau. Acesta a fost un proces spectaculos de rapid, care a dus la condamnarea lui Adamescu la o pedeapsa cu inchisoarea de patru ani si patru luni, pe baza unui singur denunt al unui martor corupt. In mod ironic, mai târziu, dupa ce se pare ca a cazut din gratiile atât a DNA cat si a SRI, insusi Ponta a fost urmarit penal de DNA, având la baza acuzatii de coruptie (fals, spalare de bani si evaziune fiscala). Dan Adamescu inainte sa moara in spital, isi ispasea pedeapsa in inchisoare in conditiile de detentie ingrozitoare care au fost descrise mai sus.

De la arestarea sa, Dan Adamescu a experimentat în mod direct brutalitatea inchisorilor din Romania. In mai multe randuri i-a fost refuzat tratamentul medical adecvat, de catre autoritatile romane, in ciuda solicitarilor repetate ale avocatul sau si a Societatii de Drept din Anglia si Wales. El s-a prabusit de doua ori de la incarcerarea sa din mai 2016. A avut un soc septic in ziua de Crăciun, la finalul anului 2016, si a fost sub terapie intensiva si dializa, iar medicii s-au luptat pentru viata lui. Cererea sa de eliberare conditionata a fost respinsa in mod repetat in instanta de judecata. In cele din urma a murit pe 24 ianuarie 2017.

Fiul lui Dan Adamescu, Alexander Adamescu, un cetatean german si dramaturg in devenire, traieste in Londra impreuna cu sotia sa si cei trei copii. El este acuzat de catre Directia Nationala Anticoruptie din Romania (DNA) cum ca ar fi comis exact aceleasi fapte pentru care tatal sau a fost condamnat, avand la baza exact aceleasi probe. Instantele din Romania au emis doua mandate de arestare nationale impotriva lui Alexander Adamescu: un prim mandat la 4 mai in 2016, care a fost anulat pe 19 mai si un al doilea mandat de arestare, care a fost emis in aceeasi zi de 19 mai 2016 si apoi transformat intr-un mandat european de arestare la 06 iunie 2016. Alexander Adamescu a fost arestat la Londra, la data de 13 iunie si in prezent se confrunta cu extradarea in Romania.

Este semnificativ faptul ca un mandat european de arestare a fost emis numai dupa ce Alexandru a protestat in legatura cu modul in care tatal sau a fost tratat si după ce a angajat avocați, care sa inceapa procedurile de arbitraj împotriva guvernului roman care a confiscat și lichidat, din motive politice, încă una dintre companiile tatălui sau. Înainte de a-si prezenta criticile împotriva Guvernului Roman, Alexandru nu fusese cercetat în vederea arestarii.

Cazul lui Alexander Adamescu': incalcari ale legislatoei romanesti si internationale

Doua mandate de arestare, care contin incalcari grave ale principiilor de drept national si internațional, au fost emise pe numele lui Alexander Adamescu:

- DNA nu l-a acuzat pe Alexander Adamescu in iunie 2014, cand cazul a fost adus in fata instantei de judecată impotriva tatalui sau. Dosarul a fost reactivat abia in septembrie 2015, dupa ce Alexander Adamescu a angajat avocati care au dat in judecata statul roman.

- In ciuda unei lungi inactivitati de aproape doi ani, la 25 martie 2016, procurorul-sef Laura Codruta Kovesi, a anuntat brusc, in direct la TV, intentia DNA de a-l aresta pe Alexandru Adamescu, numindu-l fugar si ,o amenintare la adresa ordinii publice', conform observatiilor DNA. Kovesi a mai declarat ca agentia ei stia unde se afla, dar apoi, in aceeasi zi, a solicitat instantei ca procedura de mandat de arestare sa fie accelerata, deoarece locul acestuia nu era cunoscut.

- Pentru prima audiere in mandatul de arestare din 4 mai 2016, Alexandru Adamescu a fost citat prin intermediul unor adrese de e-mail, care nu ii apartineau, si prin apel la numere telefonice, care, desigur, erau incorecte.

- In hotararea emisa la 4 mai 2016, judecatorul Malaliu a copiat si inserat raportul DNA bazandu-si decizia de a-l aresta Alexander Adamescu urmand rationamentul DNA, conform caruia acesta trebuie sa fie vinovat pentru infractiunile pentru care a fost acuzat.

- In apelul din 19 mai 2016, dupa ce judecatoarea Nita a facut cunoscut faptul ca a intentioneaza sa anuleze primul mandat de arestare din motive procedurale, un al doilea judecator, Matei, a fost desemnat imediat pentru a re-judeca mandatul de arestare fara o alocare aleatorie, garantata de dreptul procedural roman și înainte de a fi publicata hotararea judecatorului Nita.

- Audierea a fost programata pentru 19 mai 2016, la ora 13:30. Actele au fost tiparite la ora 13:00, dar înregistrate ca fiind depuse la ora 11:00, de către un agent juridic.

- Alexander Adamescu a fost somat la ora 13:00, în fata sălii de judecata, avand termen sa apara in fata instantei in jumatate de ora.

- Audierea a inceput la 14:40 si s-a incheiat intre 15:10-15:20. La 15:40 Curtea a trimis un fax Politiei Municipiului Bucuresti cu ordinul de arest. Judecatorul Matei a avut mai putin de o jumatate de ora pentru a citi dosarul, care contine mii de pagini, a delibera la argumentele ambelor parti și a trimite sentinta Politiei Bucuresti.

- sentinta judecatorului Matei a fost transmisa imediat mass-media de catre autoritatile romane. La 17:06 noul mandat de arestare lui Alexander Adamescu a aparut pe un site de stiri.

- recursul lui Alexander Adamescu privind al doilea mandat de arestare, a fost respins la 25 mai in 2016 de catre judecatorul Ghena, pe motiv ca o masura mai putin severa ar determina o reactie negativa puternica in randul opiniei publice.

Mandatul de arestare al lui Alexander Adamescu a fost emis cu o incalcare flagranta a dreptului la un proces echitabil, fiind o actiune impotriva statului de drept. In primul rand, DNA a creat imaginea unui fugar periculos, care ar fi in mod atat de evident vinovat, incat arestarea lui a fost necesara pentru a proteja publicul de persoana sa. Apoi, instantele din Romania au acceptat aceasta actiune a DNA, neconditionat si in totalitate, fara a incerca nici macar sa dea aparenta de desfasurare a unui proces echitabil.

Graba cu care Curtea de Apel a manevrat situația în ziua de 19 mai 2016 pare sa indice faptul ca întregul scop al procedurii a fost acela de a-l aresta neaparat pe Alexandru Adamescu. Intr-o serie fara precedent de incalcarii ale drepturilor sale fundamentale, i-a fost refuzat un judecator independent, nu a fost chemat la procesul sau si i s-a dat un verdict, care a fost pus in executare atat de rapid, încât pare ca a fost hotărât înainte de a fi început judecarea procesului. Scurgerea imediata a unor informații catre mass media cu privire la mandatul sau de arestare, a dovedit ca lui Alexandru Adamescu nu i s-a permis sa fie un om liber, chiar daca acest lucru a insemnat incalcare a legii.

Cazul lui Alexandru Adamescu arata discrepanta dintre progresul retoric al Romaniei de a deveni un stat democratic si liberal, angajat intr-un sistem judiciar independent, si realitatea cruda cu care se confrunta cetatenii sai. Este emblematic pentru adevarata natura a unora dintre cazurile anticoruptie laudate ale Romaniei, care confera acoperire pentru opresiunea vocilor disidente, stabilirea unor scoruri politice, a raidurilor economice și a asasinării personajelor vociferante. Pentru o schimbare reala, atat comunitatea internationala, cat si cei cu puterea de a adopta reformele judiciare de urgenta, necesare in Romania, trebuie sa ia in considerare toate aceste probleme.

Cazul impotriva familiei Adamescu poarta toate semnele distincte ale urmaririi penale cu motivatie politica. New York Times clasifica relele tratamente din Romania impotriva lui Dan Adamescu, ca un exemplu al modului in care o "campanie anti-coruptie s-a transformat rapid intr-o cruciada ne-liberala". [9] Faptul ca exista amenintarea ca fiul acestuia sa se confrunte cu o soarta similara cu cea a tatalui sau, solicita o atentie imediata asupra mandatului european de arestare emis de statul roman.